

**ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬААТЫН ГАЗРЫН 2024 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС
ЖИЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

2024 оны 07 дугаар сарын 03

Улаанбаатар хот

Байгууллагын дотоод аудитын 2024 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2022 оны А/120 дугаар тушаалаар баталсан “Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний харьяа агентлаг, байгууллагын эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачлал”-д үндэслэн эрсдэлийн үнэлгээг хийлээ.

Эрсдэлийг бууруулах, удирдах зорилгоор төв болон боомт, орон нутаг дахь нэгжүүдийн 2024 онд зохион байгуулсан үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнд тулгуурлан 7 эрсдэлийг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийн учирч болох эрсдэлийн ангилал тус бүрийг үнэлэхэд 80 хувиар дүгнэгдлээ. (Хүснэгт 1)

Хүснэгт 1

Д/д	Тодорхойлсон эрсдэл	ХШҮАХэлтсийн үнэлгээ
1	Хангамж, бараа материалын зардал, эд хогшил, урсгал засварын зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамжийн зардал хүрэлцэхгүй байх, санхүүгийн зөрчил үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх	70%
2	Нийтээр амрах баярын өдөр болон 7 хоног бүрийн амралтын өдөр, эсхүл ажлын бус цагаар гадаадын иргэний зөрчлийг илрүүлэн түр саатуулах тохиолдолд жижүүрийн шүүгч байдаггүйгээс Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа удаашрах	70%
3	Хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн иргэдийг харьяатаасаа гарахыг шаардах, аль нэг улсын иргэний харьяаллаа сонгох эрх зүйн зохицуулалт дутмагаас хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн иргэдийн иргэдийн тоо нэмэгдэх	70%
4	Хилийн боомтод ажиллаж буй албан хаагчдаа гэнэтийн халдлага, хорио цээр, халдварт өвчнөөс сэргийлэх	90%
5	Албан хаагчдын цалин хөлс бага, алслагдсан хилийн боомт, ажиллаж амьдрах орчин нөхцөл бүрэн хангагдаагүйгээс ажиллах тогтворгүй байдал үүсэх	100%
6	“Гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан” (ISF) систем хэвийн ажиллагаа алдагдах, мэдээллийн сан устах, гэмтэх үед дахин сэргээгдэхгүй байхаас урьдчилан сэргийлэх	70%
7	Хадгаламжийн нэгжүүд цаасан баримтад байгаа тохиолдолд эрсдэл бий болсноор нөхөн сэргээгдэх боломжгүй тул цахим хэлбэрт шилжүүлэх, хортон шавж, мэрэгч амьтдаас урьдчилан сэргийлэх	90%
Нийт үнэлгээ		80%

Дараах 4 арга хэмжээ 70 хувьтай үнэлэгдсэн. Үүнд:

Хүснэгт 2

Д/д	Байгууллага дотооддоо удирдаад арилгаж, бууруулж, урьдчилан сэргийлж болох эрсдэл	Эрсдэлийг сааруулах хариу арга хэмжээ
1	2	3
1	Хангамж, бараа материалын зардал, эд хогшил, урсгал засварын зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамжийн зардал хүрэлцэхгүй байх, санхүүгийн зөрчил үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх	Төсвийн хүрээний мэдэгдэлд суурилсан 2025 оны төсвийн хязгаарын саналыг бодит хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн боловсруулж, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдад 2024 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдрийн 01/1124 дугаартай албан бичгээр хүргүүлсэн. Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн энэ оны батлагдсан төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулах саналыг 01/177, 01/865, 01/1082 дугаар албан бичгээр Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд хүргүүлж, холбогдох зардлыг шийдвэрлүүлсэн. Батлагдсан төсвийн хүрээнд төсвийг хэмнэлттэй зарцуулан өр төлбөр үүсгэхгүй ажиллаж байна. Байгууллагын даргын 2024 оны 01-02/21 дугаар удирдамжийн дагуу Зүүн бүс дэх газрын захиргаа, санхүүгийн үйл ажиллагаанд гүйцэтгэлийн хяналт, 01-02/27 дугаар удирдамжийн дагуу Агаарын замын боомт хариуцсан газрын зөрчил шалган шийдвэрлэлт, захиргаа, санхүүгийн 2023 он, 2024 оны нэгдүгээр улирлын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, дотоод хяналт шалгалт

		явуулан байгууллагын удирдлагад илтгэх хуудсаар танилцуулан ажилласан.
2	Нийтээр амрах баярын өдөр болон 7 хоног бүрийн амралтын өдөр, эсхүл ажлын бус цагаар гадаадын иргэний зөрчлийг илрүүлэн түр саатуулах тохиолдолд жижүүрийн шүүгч байдаггүйгээс Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа удаашрах.	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд гадаадын иргэнийг саатуулах эрх зүйн зохицуулалтад оруулах өөрчлөлтийн санал болон одоо хэрэгжүүлэхэд учирч буй хүндрэлийн талаар Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль зүйн бодлогын газарт 2024 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдөр танилцуулга хүргүүлсэн. “Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгэлтэй шийдвэрт хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, үр дүнгийн тайлан, хуулиар тусгайлан эрх олгосон заалтын судалгааны дүн, цаашид авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын хуралдааны 2023 оны 48 дугаар тэмдэглэл, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2024 оны “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” А/03 дугаар тушаалыг үндэслэн журмаар зохицуулсан харилцааг хуульд тусгах, хуулиар эрх олгосон заалтыг хүчингүй болгох хүрээнд Засгийн газрын 2021 оны 193 дугаар тогтоолоор баталсан “Гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас албадан гаргах, албадан гаргахаас чөлөөлөх болон Монгол Улсад дахин оруулахгүй байх хугацааг тогтоох журам”, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2011 оны 52 дугаар тушаалаар баталсан “Барьцаа гаргах, буцаан олгох, барьцааны хэмжээ тогтоох журам”, байгууллагын даргын 2017 оны А/111 дүгээр тушаалаар баталсан “Гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас гарахыг түдгэлзүүлэх, гарахыг түдгэлзүүлэхийг хүчингүй болгох тухай шийдвэр гаргах, түүнийг хэрэгжүүлэх тухай журам”-ыг тус тус хуульд тусган Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулан 2024 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн 01/339 дугаар албан бичгээр Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд хүргүүлсэн.
3	Хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн иргэдийг харьяатаасаа гарахыг шаардах, аль нэг улсын иргэний харьяаллаа сонгох эрх зүйн зохицуулалт дутмагаас хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн иргэдийн иргэдийн тоо нэмэгдэх.	-Байгууллагын даргын 2009 оны 09 дүгээр сарын 14-ний өдрийн “Хоёрдмол харьяалалтай иргэдийн бүртгэл, судалгаа хөтлөх тухай” 275 дугаар тушаалын дагуу хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн иргэдийг илрүүлсэн даруй тогтмол бүртгэлжүүлж байна. Гадаадын иргэний бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн санд 53 улсын 4848 иргэн бүртгэлтэй байгаагаас тайлант хугацаанд 51 иргэн шинээр нэмж бүртгэсэн байна. -Баян-Өлгий аймаг дахь хэлтсийн даргын 05 дугаар сарын 28-ны өдөр баталсан Хоёрдмол харьяаллын чиглэлээр 2024 онд хийж хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Монгол Улсын болон БНКаЗУ-ын хоёрдмол харьяалал үүсгэсэн 18 иргэнтэй ярилцлага хийж, аль нэг улсын иргэний харьяаллаа сонгох талаар зөвлөгөө өгсөн. Энэхүү ажлын хүрээнд 3 иргэн БНКаЗУ-ын иргэний харьяаллаас гарч, тус улсын эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолт авсан тул Монгол Улсад оршин суух зөвшөөрөлтэй 3 иргэний бүртгэлд хасалт хийж, хоёрдмол харьяаллыг зөрчлийг арилгууллаа. -“Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгэлтэй шийдвэрт хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, үр дүнгийн тайлан, хуулиар тусгайлан эрх олгосон заалтын судалгааны дүн, цаашид авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын хуралдааны 2023 оны 48 дугаар тэмдэглэл, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2024 оны “Ажлын хэсэг байгуулах тухай” А/03 дугаар тушаалыг үндэслэн журмаар

		зохицуулсан харилцааг хуульд тусгах, хуулиар эрх олгосон заалтыг хүчингүй болгох хүрээнд Засгийн газрын 2003 оны 62 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын харьяат болох хүсэлт гаргасан гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнд тавих шалгуурыг тогтоох журам”-ыг Харьяатын тухай хуульд тусган хуулийн төслийг боловсруулан 2024 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн 01/339 дугаар албан бичгээр Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд хүргүүлсэн.
4	“Гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан” (ISF) систем хэвийн ажиллагаа алдагдах, мэдээллийн сан устах, гэмтэх үед дахин сэргээгдэхгүй байхаас урьдчилан сэргийлэх.	Гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан” (ISF) системд бүртгэлтэй 171 албан хаагч албан хэрэгцээндээ ашиглаж байна. Системд хандаж байгаа төхөөрөмжүүдийг бүртгэлжүүлэх эрхийн тохиргооны программ хангамжийн хөгжүүлэлт хийгдэж байгаа бөгөөд 2024 онд багтаан бүрэн бүртгэлжүүлэхээр ажиллаж байна. Үндсэн болон тестийн гэсэн 2 төрлийн серверийг Гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан (ISF) системд ашиглаж байна.

Тайлант хугацаанд эрсдэлийг сааруулах үйл ажиллагаа буюу хариу арга хэмжээний хүрээнд байгууллага дотооддоо арилган бууруулж, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дараах ажлыг хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд:

- Төрийн албаны тухай хууль, Засгийн газрын 2024 оны “Журам батлах тухай” 160 дугаар тогтоолыг үндэслэн байгууллагын даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн Б/105 дугаар тушаалаар төв, хилийн боомт, орон нутаг дахь нэгжийн албан хаагчдыг шинээр томилохдоо албан ажлын онцгой нөхцөл, цол, төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдлийг 04 дүгээр сарын 17-ны өдрөөс олгож байна. Цалин хөлсний нэмэгдлийг хувиар авч үзвэл удирдах албан тушаалтан 29.6-38.3 хувь, гүйцэтгэх албан тушаалтан 35.1-62.8 хувиар тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.
- Байгууллагын даргын 04 дүгээр сарын 26-ны өдрийн А/154 дүгээр тушаалаар төв, хилийн боомт, орон нутаг дахь нэгжийн албан хаагчдын ажлын нэг өдрийн хоолны зардлын нөхөх төлбөрийг 34,000 төгрөг, унааны нөхөх төлбөрийг 1000 төгрөг болгон нэмэгдүүлэн шинэчлэн тогтоож 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс тооцон олгож байна.
- Байгууллагын даргын 2024 оны 01-02/21 дугаар удирдамжийн дагуу Зүүн бүс дэх газрын захиргаа, санхүүгийн үйл ажиллагаанд гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт, 01-02/27 дугаар удирдамжийн дагуу Агаарын замын боомт хариуцсан газрын зөрчил шалган шийдвэрлэлт, захиргаа, санхүүгийн 2023 он, 2024 оны нэгдүгээр улирлын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, дотоод хяналт шалгалт явуулсан.
- Гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан” (ISF) системд хандаж байгаа төхөөрөмжийг бүртгэлжүүлэх эрхийн тохиргооны программ хангамжийн хөгжүүлэлт хийгдэж байна. Үндсэн болон тестийн гэсэн 2 төрлийн серверийг ISF системд ашиглаж байна.
- 2024 оны 01 дүгээр сарын 02-ноос 05 дугаар сарын 31-ний өдрийн хугацаанд 2023 оны 42 хадгаламжийн нэгжийг хуудас нэг бүрчлэн pdf хэлбэрээр цахим хэлбэрт шилжүүлж, 512 ширхэг файлыг и-архив программд бүрэн холбож, ашиглалтад орууллаа.